

Aktuálne z autorského práva

Od 1. februára 2023 nadobudla účinnosť krátka poslanecká novela Autorského zákona (zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov). Hlavným cieľom predmetnej novely bolo vyjasniť kompetencie organizácií kolektívnej správy v prípade tzv. prekrytia oprávnení na výkon kolektívnej správy práv, a to konkrétne vo vzťahu k nezastupovaným nositeľom práv. Upravený § 147 ods. 2 Autorského zákona stanovuje postup v prípade, ak kolektívnu správu práv v odbore retransmisie vrátane káblovej retransmisie k predmetom ochrany vykonáva viacero organizácií kolektívnej správy. V tomto prípade sa primárne zaviedla možnosť dohody medzi organizáciami kolektívnej správy, čo znamená, že za organizáciu vykonávajúcu správu práv nezastupovaného nositeľa práv sa považuje tá organizácia kolektívnej správy, ktorú si organizácie kolektívnej správy určia dohodou. Takto určená organizácia kolektívnej správy má v záujme transparentnosti povinnosť o tom informovať Ministerstvo kultúry SR do 15 dní od uzavretia dohody a Ministerstvo kultúry SR danú informáciu zverejní v evidencii organizácií kolektívnej správy na svojom webovom sídle. Ak k takejto dohode medzi organizáciami kolektívnej správy nedôjde, resp. ak organizácie kolektívnej správy o dohode ministerstvo neinformujú, považuje sa za určenú organizáciu kolektívnej správy pre nezastupovaných nositeľov práv tá organizácia, ktorá zastupuje najviac nositeľov práv podľa § 164 ods. 1 Autorského zákona na území Slovenskej republiky a je takto uvedená v evidencii vedenej Ministerstvom kultúry SR (tzv. reprezentatívna organizácia kolektívnej správy). Určenie na základe dohody alebo zákona platí dovtedy, kým si nezastupovaný nositeľ práv písomne neurčí inú organizáciu kolektívnej správy. Možnosť voľby nezastupovaného nositeľa práv pre určitú organizáciu kolektívnej správy tak ostáva zachovaná.

Ako už dlhšie vyplýva z ustanovení Autorského zákona, povinnosťou organizácie kolektívnej správy je, okrem iného, pred účinnosťou zmeneného sadzobníka odmien predložiť zmenený sadzobník odmien Ministerstvu kultúry SR. Ministerstvo kultúry si v nadväznosti na to môže od organizácie kolektívnej správy vyžiadať verejnú prezentáciu sadzobníka vrátane prezentácie spôsobu výpočtu odmeny a spôsobu uplatnenia kritérií použitých pri určení výšky odmien. Začiatkom februára 2023 Ministerstvo kultúry SR prvýkrát využilo túto, Autorským zákonom stanovenú, možnosť vyžiadať si verejnú prezentáciu sadzobníka. Vzhľadom na novelou Autorského zákona doplnenú povinnosť organizácií kolektívnej správy uzavrieť dohodu o spoločnej správe k použitiu predmetov ochrany retransmisiou išlo o verejnú prezentáciu sadzobníka spoločných odmien

na použitie predmetov ochrany retransmisiou. Prezentáciu predniesol zástupca Slovenského ochranného zväzu autorského pre práva k hudobným dielam (SOZA) ako organizácie kolektívnej správy poverenej spoločným výberom v oblasti retransmisie. Z hľadiska transparentnosti bola na verejnej prezentácii umožnená nielen fyzická účasť v priestoroch Ministerstva kultúry SR, ale prezentácia bola v reálnom čase vysielaná aj on-line. Prítomné alebo sledujúce osoby vrátane zástupcov vysielateľov, prevádzkovateľov retransmisie i zástupcov ďalších organizácií kolektívnej správy po prezentácii kladli otázky a odborne diskutovali najmä o spôsobe výpočtu a výške sadziieb v oblasti retransmisie.

V marci 2023 sa konalo zasadnutie Stáleho výboru WIPO pre autorské právo a práva súvisiace s autorským právom. Cieľom bolo pokračovať v rokovaní o niekoľkých aktuálnych témach, ktorými sa v súčasnosti WIPO v oblasti autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom zaoberá, konkrétne išlo o problematiku vysielania a vysielacích organizácií, o problematiku výnimiek a obmedzení pre knižnice, archívy, vzdelávacie a výskumné inštitúcie a osoby s iným zdravotným postihnutím, o problematiku autorského práva v digitálnom prostredí, o problematiku práva na odmenu pri ďalšom predaji originálu diela výtvarného umenia a práva na verejné vypožičanie. Rozsiahle diskusie prebehli najmä o druhom revidovanom texte návrhu zmluvy o ochrane vysielacích organizácií (ďalej návrh textu alebo návrh), ako aj o ďalších krokoch v oblasti výnimiek a obmedzení na základe návrhu Africkej skupiny o pracovnom programe pre výnimky a obmedzenia.

Tvorcovia nového (druhého) revidovaného textu návrhu zmluvy o ochrane vysielacích organizácií predstavili hlavné zmeny a textové úpravy. Skonštatovali, že ide o pragmatickejší návrh textu, ktorý stále zachováva tzv. prístup založený na signáli. Návrh textu je zameraný na boj proti pirátstvu a definície pojmov by mali byť technologicky neutrálné. Poskytuje sa minimálny štandard ochrany, ktorý vo väčšom rozsahu rešpektuje rôzne národné prístupy, teda by mal obsahovať dostatočnú flexibilitu pre členské štáty WIPO. Dôležitou zmenou je doplnenie novej definície „záznamu“ do čl. 2 návrhu, na ktorú nadväzuje nové výhradné právo na záznam obsiahnuté v čl. 7. Návrh textu zakotvuje v čl. 3 aj možnosť tzv. opt-outu, čo znamená, že členské štáty môžu vylúčiť určité typy signálov, resp. prenosov (napr. prenosy cez počítačové siete) z rozsahu aplikácie zmluvy. Upravený čl. 10 zároveň umožňuje členským štátom poskytnúť vysielacím organizáciám aj inú

adekvátnu a efektívnu ochranu (napr. prostredníctvom telekomunikačného práva alebo práva hospodárskej súťaže). Z návrhu textu sa vypustilo ustanovenie o dobe ochrany, keďže cieľom je chrániť signál a signál je efemérny (dočasný), čiže pokiaľ nie je zaznamenaný, po čase sa stratí. Členské štáty by mali tiež posúdiť, či je vhodné, aby vysielacie organizácie zaviedli označovanie signálu na účel jeho lepšej ochrany. Celkovo možno zhrnúť, že návrh textu najmä poskytuje vysielacím organizáciám široké výhradné právo na retransmisiu, nové právo na záznam, ochranu tzv. catch-up signálov a ochranu tzv. predvysielacieho signálu (napr. ak piráti signál zachytia, keď ide ešte len zo satelitu). Obsah návrhu tvoria tiež ustanovenia o výnimkách a ochranných opatreniach, ale aj klauzula o národnom zaobchádzaní či vymožitelnosti. Hoci kompletný konsenzus členských štátov na návrhu sa stále nenašiel, mnohé krajiny uvítali nový text a flexibilnejšie formulácie zohľadňujúce národné špecifiká. Tiež sa zladili viaceré pozície kľúčových členských štátov WIPO. Návrh textu bude predmetom ďalšej revízie podľa komentárov členských štátov WIPO.

V rámci témy autorskoprávnych výnimiek a obmedzení bol prijatý návrh Africkej skupiny o pracovnom programe. Program obsahuje témy, ktorým sa bude výbor v budúcnosti venovať – napr. prispôsobenie výnimiek a obmedzení na on-line prostredie, potenciálna revízia Marákešskej zmluvy s ohľadom na výnimky pre iné zdravotne postihnuté osoby, zameranie sa na výnimku pre čerpanie údajov (tzv. *text a data mining*) alebo preskúvanie cezhraničných použití diel a cezhraničného poskytovania diel v súvislosti s existujúcimi výnimkami v oblasti vzdelávania a výskumu.

Z ďalších tém rezonoval hlavne nový návrh skupiny štátov Latinskej Ameriky a Karibiku na analýzu o autorskom práve v digitálnom prostredí, ktorý obsahoval aj deklaráciu o spravodlivom odmeňovaní autorov a výkonných umelcov. Hoci asociácie autorov a výkonných umelcov, ako aj africké štáty i štáty Latinskej Ameriky a Karibiku návrh intenzívne podporovali a žiadali jeho okamžité prijatie, ostatné štáty (predovšetkým európske štáty) ostávali zdržanlivé. Zatiaľ totiž nie je z návrhu úplne jasný zámer, v akej forme by sa spravodlivé odmeňovanie autorov a výkonných umelcov malo zabezpečiť na medzinárodnej úrovni a či nie je predmetná téma skôr na individuálnom posúdení a zhodnotení každého členského štátu.

Diskusie o všetkých spomenutých témach budú pokračovať na ďalšom zasadnutí výboru v novembri 2023.

Jednou z veľmi často rozhodovaných tém z oblasti autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom pred Súdnym dvorom EÚ (SD EÚ) je téma verejného prenosu diel alebo iných predmetov ochrany v rôznych prevádzkach, či už ide o fitnesscentrá, obchody, reštaurácie alebo

hotely. Práve posledného menovaného, teda verejného prenosu diel v hoteli, sa týka aj nové prejudiciálne konanie vo veci C-723/22 MPLC Deutschland GmbH proti Citadines Betriebs GmbH. Nemecký krajský súd požiadal SD EÚ o výklad verejného prenosu v zmysle smernice 2001/29/ES¹. MPLC Deutschland GmbH je organizácia kolektívnej správy, ktorá udeľuje licencie na verejný prenos audiovizuálnych diel. Táto organizácia kolektívnej správy podala žalobu na prevádzkovateľku hotela (Citadines) za porušenie práva na verejný prenos, ktorého sa žalovaná dopustila vysielaním epizódy televízneho seriálu na televíznych prijímačoch, ktoré umiestnila žalovaná v izbách pre hostí, ako aj vo fitness priestoroch jej hotela. Signál sa prenášal do televíznych prijímačov prostredníctvom hotelového koxiálneho alebo dátového kábla. Prevádzkovateľka hotela namietala, že uvedené aktivity – t. j. takéto prenosy patria pod právo na káblovú retransmisiu, ktoré vysporiadala uzavretím licenčných zmlúv s inými nemeckými organizáciami kolektívnej správy. Argumentuje tým, že je oprávnená sprístupňovať voľne vysielané programy v televízii (tzv. „*free-to-air*“) pre svojich hostí na televíznych prijímačoch v priestoroch izieb i vo fitness miestnosti na základe už riadne získanej licencie na káblovú retransmisiu. Organizácia kolektívnej správy v pozícii žalobkyne naopak tvrdí, že k porušeniu autorského práva došlo v súvislosti s umiestnením televíznych prijímačov do hotelových izieb a do fitness miestnosti, pretože retransmisiu signálu cez vlastné hotelové káblové rozvody zasahuje do práva verejného prenosu. Podľa žalobkyne to, že žalovaná s inými organizáciami kolektívnej správy vysporiadala právo na káblovú retransmisiu, nie je podstatné. SD EÚ už viackrát rozhodoval nielen o kritériách a definícii verejného prenosu, ale aj priamo o otázkach verejného prenosu v hoteloch. V zmysle predchádzajúcich rozsudkov síce samotné poskytnutie fyzických zariadení (napr. televíznych prijímačov) nezakladá verejný prenos, ale šírenie signálu prostredníctvom nich v hoteli pre hostí v izbách definíciu verejného prenosu už naplní.² Vždy však treba posudzovať konkrétne okolnosti a špecifiká jednotlivého prípadu. Preto aj v uvádzanom prejudiciálnom konaní má SD EÚ zodpovedať, či je možné podľa čl. 3 ods. 1 smernice 2001/29/ES za verejný prenos považovať poskytnutie fyzických zariadení umožňujúcich alebo uskutočňujúcich prenos (napr. televíznych prijímačov v izbách pre hostí alebo vo fitness priestoroch hotela) aj vtedy, ak sa prenáša vysielaný signál do týchto zariadení prostredníctvom hotelových káblových rozvodov, ale právo na káblovú retransmisiu má hotel licenčne vysporiadané.

JUDr. Jakub Slovák
Odbor autorského práva, Sekcia kreatívneho priemyslu
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

2 Pozri napr. rozsudok vo veci C-306/05 SGAE proti Rafael Hoteles alebo rozsudok vo veci C-117/15 Reha Training proti GEMA.